

Måling i samfunnsvitenskap, forskningsdesign

14 sept 2006

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Hvordan undersøke teoretiske begreper?

- Måling i samfunnsvitenskap - hvor eksakt kan man være?
- Måling - å knytte teoretiske begreper til empiriske indikatorer
- Indikatorene skal si noe om det teoretiske begrepet

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Måleprosessen

- Hva er et måleinstrument?
 - Ett eller flere spørsmål (i et spørreskjema) utgjør "råstoffet" for utvikling av mål
 - Målene kan være basert på en indikator (f.eks. et spørsmål) eller skalaer og indekser (flere variabler)
 - Variabel = indikator

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

- Variablenes målenivåer:

- Nominalnivå
- Ordinalnivå
- Intervallnivå
- Forholdstallsnivå

- Viktige begreper:

- Enhet
- Variabel
- Verdi

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

- Fra teoretisk til operasjonell definisjon

- Ethvert begrep kan avgrenses teoretisk og operasjonelt
- Problem: Hvordan finne en god definisjon som kan brukes til å måle et fenomen?
- Eks: Hvordan definere:
 - Likestilling?
 - Politisk interesse?
 - Trivsel?
 - Sosial status?

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

- Definere sosial status

- Teoretisk definisjon:
 - Sosial status er "de sosiale belønninger og den sosiale anseelse personen nyter godt av i kraft av de posisjoner hun innehar" (Hellevik 1999)

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

– Operasjonell definisjon av sosial status:

- En person har høy sosial status "dersom hennes personlige nettoinntekt ifølge likningen for siste skatteår ...lå over gjennomsnittet for norske skatteyttere det året" (Hellevik 1999)

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

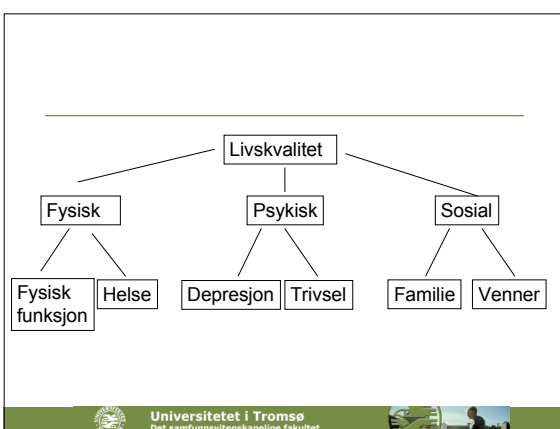
• Hvordan finne indikatorer?

- Analysere begrepets subdimensjoner
- Eks: Finne indikatorer for livskvalitet

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

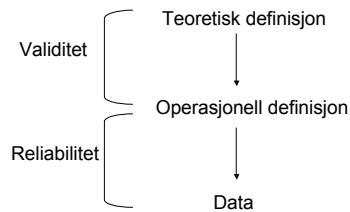

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Målingers kvalitet

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

- Mål for kulturell interesse: Skal vi måle antall besøkende til byens kunstmuseum? Eller antall solgte billetter?

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Valg av forskningsdesign

- Kvantitativt design (ekstensivt)
 - Survey-design
 - Eksperimenter
- Kvalitativt design (intensivt)
 - Case-studier
 - Feltundersøkelser
 - Intervjuer

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

- Design som kan være både kvantitative og kvalitative:

- Longitudinelt design (tidsdesign)
- Komparativt design
- Innholdsanalyse

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

- Design velges etter formålet med undersøkelsen:

- Beskrivende (forstå): Kvalitativt design
- Forklarende (kausalt): Kvantitativt design
- Eksplorerende: Kvalitativt design
- Generalisere: Kvantitativt design

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Nærmere om surveydesign

- Typer surveydesign

- Besøksintervju
- Spørreskjema
- Telefonintervju
- Måleinstrumenter:
 - Lukkede eller åpne spørsmål

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Nærmere om eksperimentelt design

- Lite brukt i samfunnsvitenskap
- Formål: Isolere årsaksvariabler, studere effekten av et inngrep
- Problem: Hvor realistisk?

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Nærmere om feltundersøkelser

- Feltroller:
 - Utvendig:
 - Åpen eller skjult
 - Ytterpunkt: Fullstendig observatør
 - Innvendig:
 - Åpen eller skjult
 - Ytterpunkt: Fullstendig deltaker
 - "På midten"
 - Deltakende observasjon

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Nærmere om intervjuer

- Intervju: Samtale med informant
- Dialog, toveis kommunikasjon, nærhet, personlig kontakt
- Informant gir "sin versjon"
- Egnet for å skape forståelse for et fenomen
- Hjelpemiddel: Intervjuguide

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Nærmere om longitudinelt design (tidsdesign)

- Gjentatte målinger av et fenomen
- Prospektiv eller retrospektiv
- Formål: Beskrive eller forklare endring
- Ulike typer tidsdesign:
 - Panelundersøkelser
 - Gjentatte tverrsnittundersøkelser
 - Forløpsdesign
 - Tidsserieundersøkelser
 - (Eksperimenter)

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Nærmere om komparativt design

- Enheter som kan sammenlignes:
Familier, organisasjoner, politiske systemer, land, kulturer, samfunn
- Samtidig eller over tid (diakrone eller synkrone data, longitudinelle eller tverrsnittsstudier)
- Like eller ulike enheter?

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Nærmere om innholdsanalyse

- Dokumentstudier (bruk av sitater)
- Kvantitativ innholdsanalyse: Basic content analysis

Universitetet i Tromsø
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

